

UZASADNIENIE

Obowiązujące rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach (Dz. U. 2013 r. poz. 492) dotyczy urządzeń energetycznych, czyli urządzeń, instalacji i sieci, w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo energetyczne, stosowanych w technicznych procesach wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji, magazynowania oraz użytkowania paliw lub energii. Określa ono wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy wspólne, odnoszące się do wszystkich trzech grup urządzeń energetycznych: cieplnych, gazowych i elektroenergetycznych oraz wymagania specyficzne odnoszące się do każdej z poszczególnych grup urządzeń energetycznych.

Przepisy rozporządzenia nie mają zastosowania do prac wykonywanych w podziemnych zakładach górniczych (w zakresie uregulowanym przepisami prawa geologicznego i górniczego), przy urządzeniach i instalacjach energetycznych w obiektach jądrowych, o których mowa w przepisach prawa atomowego oraz przy urządzeniach energetycznych powszechnego użytku.

Rozporządzenie zliberalizowało procedury określone w 1999 r, które są możliwe do stosowania w przemyśle i w energetyce zawodowej, które były trudne do udźwignięcia dla mikroprzedsiębiorstw.

Rozporządzenie definiuje poszczególne pojęcia oraz ustala zakres obowiązywania nowego prawa. Duży nacisk położono na zapewnienie bezpieczeństwa eksploatacji urządzeń energetycznych. Każde z nich powinno mieć instrukcję eksploatacji, zawierającą informacje niezbędne do bezpiecznej obsługi. Musi się w niej znaleźć m.in. charakterystyka maszyny, sposób jej działania i obsługi zgodnej z zasadami bhp, postępowania w razie awarii oraz informacje dotyczące serwisowania. Powinna ona również uwzględnić zagrożenie, jakie urządzenie może spowodować dla zdrowia lub życia człowieka i metody przeciwdziałania mu, w tym zalecane środki ochrony zbiorowej i indywidualnej.

Prace przy urządzeniach energetycznych mogą wykonywać jedynie osoby upoważnione lub uprawnione do jego obsługi. Upoważnienie musi być dokonane na piśmie, ze wskazaniem nie tylko osoby, która otrzymuje prawo do pracy z urządzeniem, ale również zakresu tej pracy oraz terminu na jaki zostało ono udzielone. Każde urządzenie, które może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia, powinno zostać zabezpieczone przed nieautoryzowanym dostępem.

Specjalne przepisy dotyczą prac w pomieszczeniach zamkniętych (np. zbiornikach lub kanałach). W sytuacji, gdy w wyniku pracy urządzenia (lub w samym urządzeniu) powstają niebezpieczne gazy, pyły, pary cieczy, pracownik przed rozpoczęciem działań ma obowiązek sprawdzenia, czy ich stężenie nie będzie niebezpieczne. Jeżeli obniżenie go nie jest możliwe, miejsce pracy powinno być zabezpieczone, a pracownicy mają obowiązek stosowania dodatkowych środków ochronnych. Każdorazowo należy również sprawdzić, czy warunki nie powodują możliwości wystąpienia atmosfery wybuchowej lub pożaru, a jeżeli okaże się, że tak, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia.

Specjalne zasady bhp przy pracach eksploatacyjnych związanych z dostarczaniem lub magazynowaniem paliw określa §16 ust. 1 i 2, przy sieciach ciepłowniczych §17 ust. 1-3, a przy rurociągach, turbinach wodnych i podwodnych urządzeniach hydrotechnicznych §18-21. Praca w kanałach, kotłach, rurociągach sieci ciepłowniczej i zbiornikach wymaga zapewnienia temperatury poniżej 40oC. W sytuacji, gdy nie jest to możliwe, pracownik uzyskuje prawo dostępu do napojów chłodzących oraz dodatkowych przerw. Każdorazowo, osobom przebywającym w tego typu pomieszczeniach należy zapewnić wystarczający dostęp powietrza, pozostawiając otwarty właz lub stosując nawiew.

W dalszych przepisach rozporządzenie reguluje także zasady bezpiecznego prowadzenia prac eksploatacyjnych w gazociągach, instalacji lub zbiornikach wodoru oraz elektrolizerach wody. Podane są także obszary stref ochronnych w przypadku eksploatacji urządzeń elektrycznych pod napięciem.

Rozporządzenie określa także procedurę zlecenia i przygotowywania do wykonania prac z urządzeniami energetycznymi. W §31 zawarto również informacje dotyczące organizowania pracy w sposób zgodny z przepisami bhp.

Celem proponowanej regulacji jest wydanie nowego rozporządzenia w miejsce obowiązującego rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych. Projektowany akt prawny w stosunku do obowiązującego rozporządzenia ma na celu:

- ujednoczenie definicji pojęć używanych w energetyce zarówno w obszarze organizacji prac jak i w sferze eksploatacji urządzeń energetycznych (doprecyzowano definicję urządzeń energetycznych, prac eksploatacyjnych oraz dodano nowe, m. in.: prac pomocniczych przy urządzeniach energetycznych, poleceniodawcy, koordynującego, dopuszczającego, kierującego zespołem),
- określenie czytelnych kryteriów w zakresie tworzenia zasad eksploatacji urządzeń

energetycznych,

- opracowanie podstawowych wytycznych w odniesieniu do organizacji prac wykonywanych przy urządzeniach i instalacjach energetycznych.

Praktyka stosowania obowiązującego rozporządzenia wskazuje również na konieczność ponownego zdefiniowania pojęcia prac eksploatacyjnych oraz osób funkcyjnych występujących w strukturze organizacji bezpiecznej pracy w energetyce.

W latach 2014-2015 Państwowa Inspekcja Pracy prowadziła kontrole u odbiorców energii elektrycznej przyłączonych bezpośrednio do sieci dystrybucji energii elektrycznej, których celem było podjęcie działań zapobiegających lub ograniczających zagrożenia występujące przy eksploatowanych urządzeniach energetycznych w kontrolowanych zakładach oraz dokonanie oceny przestrzegania przepisów ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 marca 2013 r., w szczególności w zakresie organizacji bezpiecznej pracy oraz prowadzenia eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono powtarzalne problemy w obszarze organizacji prac wykonywanych przy urządzeniach energetycznych, dotyczące kwalifikacji osób wykonujących prace eksploatacyjne przy urządzeniach energetycznych, które wskazują na konieczność nowelizacji treści § 6 obecnie obowiązującego rozporządzenia poprzez określenie przypadków, kiedy i na jakich warunkach będzie możliwe dopuszczenie do wykonywania prac pomocniczych przy urządzeniach energetycznych nie będących pracami eksploatacyjnymi, do wykonywania, których nie jest wymagane posiadanie kwalifikacji, przez osoby niekwalifikowane pod odpowiednim nadzorem, w celu zapewnienia bezpieczeństwa tych osób. Konieczność nowelizacji w tym zakresie wynika z tego, że w obecnym stanie prawnym cały zespół pracowników wykonujących prace przy urządzeniach energetycznych musi być kwalifikowany i upoważniony przez prowadzącego eksploatację, co w konsekwencji skutkuje tym, że osoby wykonujące prace pomocnicze przy urządzeniach energetycznych muszą również posiadać niezbędne kwalifikacje.

Nieprawidłowości w zakresie tworzenia zasad eksploatacji urządzeń energetycznych wskazują na konieczność doprecyzowania definicji urządzenia energetycznego, ponieważ u przemysłowych odbiorców energii wstępują powtarzalne problemy ze zdefiniowaniem granicy urządzenia energetycznego oraz odbiornika energii, co skutkuje tym, że nie opracowuje się instrukcji eksploatacji urządzeń lub opracowane procedury eksploatacji są nieprawidłowe.

Kontrole Państwowej Inspekcji Pracy wskazują również na powtarzalne nieprawidłowości w zakresie stosowania sprzętu do uziemiania lub zwierania oraz sprzętu izolacyjnego bez ważnych prób okresowych, co uzasadnia umieszczenie w treści projektowanego rozporządzenia przepisów precyzujących wymagania w zakresie zasad gospodarki oraz użytkowania sprzętu do uziemiania lub zwierania oraz sprzętu elektroizolacyjnego.

Ponadto uzasadnieniem do podjęcia prac nad nowym rozporządzeniem były postulaty branży energetycznej podkreślające przede wszystkim konieczność dostosowania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy do realiów wykonywania prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych w zakresie kwalifikacji osób wykonujących prace przy urządzeniach energetycznych.

Praktyka stosowania obecnie obowiązującego rozporządzenia wskazuje na konieczność ponownego zdefiniowania pojęcia prac eksploatacyjnych oraz osób funkcyjnych występujących w strukturze organizacji bezpiecznej pracy w energetyce.

Realizacja zamierzonych celów pozwoli na odpowiedni dobór członków zespołów osobowych wykonujących prace przy urządzeniach i instalacjach energetycznych pod kątem liczebności i kwalifikacji, zapewnienie właściwego nadzoru nad wykonaniem prac oraz przygotowaniem i uporządkowaniem miejsca pracy po jej wykonaniu. W konsekwencji przestrzeganie założonych w projektowanym akcie prawnym określonych wymogów podczas wykonywania prac przy urządzeniach, instalacjach i sieciach energetycznych pozwoli na podwyższenie poziomu bezpieczeństwa.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 4 i § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), z chwilą przekazania do uzgodnień członków Rady Ministrów, projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowane rozporządzenie nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucją Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu

uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

W ocenie wnioskodawcy projektowa regulacja nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.